

De vergaderzaal

A. Alberts

bron

A. Alberts, *De vergaderzaal*. G.A. van Oorschot, Amsterdam 1978 (vierde druk)

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/albe009verg02_01/colofon.php

© 2017 dbnl / erven A. Alberts

*Aan Geert van Oorscot, de geduldigste en lankmoedigste, kortom de
Griseldus onder de uitgevers.*

[1]

De secretaris stond bij het hoekraam van de vergaderzaal en keek naar buiten. Hij hoorde hoe achter zijn rug de conciërge bezig was blocnotes en potloden over de tafel te verdelen. Hij hoorde de conciërge vragen:

Denkt u, dat er meer dan zeven heren zullen komen?

Hoe kan ik dat weten, zei de secretaris. Dat weten we toch nooit.

Meneer Bartel heeft laten telefoneren, dat hij niet komt, zei de conciërge.

Nou, zei de secretaris, wat vraag je dan nog?

De secretaresse van meneer Bartel heeft opgebeld om te zeggen, dat meneer Bartel verhinderd was, zei de conciërge.

Mooi zo, zei de secretaris.

Hij moest naar een andere vergadering, zei de conciërge.

Dek dan voor zeven en zanik niet verder, zei de secretaris.

En u er bij is acht, zei de conciërge. En de president er bij is negen. Tenminste, als alle andere heren komen.

De secretaris hoorde iemand binnenkomen. Hij keek om. Hij zei: Goeie morgen.

Morgen, zei de president. Morgen morgen. Nog niemand aanwezig?

Ik zie Beuzekom juist uit zijn auto stappen, zei de secretaris. Een nieuwe.

Tjonge, zei de president. Hij blijft anders bij zijn oude merk.

Bartel komt niet, zei de secretaris.

Bericht gestuurd? vroeg de president.

Telefoon, zei de secretaris.

Meneer Bartel zijn secretaresse heeft laten weten, dat meneer verhinderd is, zei de conciërge.

Zo, zei de president. En waarom?

Meneer moest naar een andere vergadering, zei de conciërge.

Zo zo, zei de president. Een andere vergadering. Dat zal de Covedo zijn. Dan komt Weber vermoedelijk ook niet. We moesten toch eigenlijk wat meer voorafgaand overleg hebben tussen de verschillende organisaties. Als de organisaties nu eens allemaal veertien dagen van te voren de data van hun vergaderingen aan elkaar bekend maakten, wat denk je?

Niemand weet het ooit veertien dagen van te voren, zei de secretaris. Wij zeker niet. Het zijn bij ons bijna altijd spoedvergaderingen. Bij anderen trouwens ook. Ik heb Weber eergisteren nog opgebeld en toen heeft hij niets van een Covedovergadering gezegd.

En daar is de heer Van Beuzekom, zei de president.

Goeie morgen, zei meneer Van Beuzekom. Ben ik de eerste? Hij deed de deur achter zich dicht en kwam met uitgestoken hand op de beide anderen toe.

Het zal aan de nieuwe auto liggen, zei de secretaris.

Wat? zei meneer Van Beuzekom.

Dat u zo vroeg bent, zei de secretaris.

O, zei meneer Van Beuzekom. Dat nee, juist niet. Ik moet hem nog inrijden.

Hij ziet er goed uit, zei de president.

Gaat wel, zei meneer Van Beuzekom. Komen we vandaag allemaal?

Bartel is verhinderd, zei de president. Hij moet naar een vergadering van de Covedo, tenminste dat vermoeden we. En dan zou Weber ook wel eens niet kunnen komen.

Daar is de heer Weber zelf, zei de secretaris.

Morgen president, morgen heren, zei de heer Weber. Koud, niet? Wat is het hier verrekte koud. Stoken jullie niet meer? Nog wel wat vroeg in het voorjaar vind ik.

Heb ik ook al gedacht, zei meneer Van Beuzekom.

We doen het wat kalmer aan met het stoken, zei de president. Het wordt beneden zo gauw te warm.

Kunnen ze de ramen toch open zetten, zei meneer Van Beuzekom.

Ik zal wel een paar straalkacheltjes laten halen, zei de secretaris. Hij ging de vergaderzaal uit, de twee trappen af naar beneden, naar zijn eigen kamer. Hij nam de telefoon en belde de conciërge op. Hij zei: Dadelijk twee straalkacheltjes in de vergaderzaal brengen, maar zet ze niet te dicht bij mij in de buurt. Hij legde de hoorn op het toestel en ging bij het raam staan. Hij zag een auto voor het gebouw stilhouden. Er stapten twee heren uit.

Ze gingen naar binnen en even later hoorde hij de lift gaan. Hij zuchtte. Hij zei: Nou, toe dan maar. Hij draaide langzaam van het raam weg. Hij zag nog juist, dat de tram stilhield en dat meneer Dalem van het voorbalkon stapte.

Ze kwamen gelijktijdig bij de lift.

Dag meneer Foreman, zei meneer Dalem.

Dag meneer Dalem, zei de secretaris. Hij drukte op de knop en de lift kwam naar beneden. Hij deed de deur open en maakte een uitnodigend gebaar.

Nee, zeker niet, zei meneer Dalem. Na u. Het zou me anders niet smaken.

Ik ben hier thuis, zei de secretaris.

Heel graag dan, zei meneer Dalem.

Vindt u het ook zo koud? vroeg de secretaris.

Koud? zei meneer Dalem. Nee, dat is me niet opgevallen. Ik vind het weer eerder zacht. Zacht en helder. Ik vind alles de laatste dagen eigenlijk zo helder. Na u. Toen ze de vergaderzaal binnenkwamen, stonden er een stuk of zes mensen in de hoek bij het raam te praten. Meneer Dalem liep op hen toe met de secretaris achter zich.

Meneer Dalem zei: Goeie morgen. Er was niemand die het hoorde. De secretaris keek toe. Hij zag meneer Dalem naast meneer Van Beuzekom staan en meneer Van Beuzekom stond te praten met meneer Grubben.

Meneer Van Beuzekom zei: Dat gezicht van die vent zal ik mijn leven lang niet vergeten. De secretaris hoorde, dat een van de anderen riep: Welk gezicht, Beus? Hij zag meneer Dalem een klopje geven op de mouw van meneer Van Beuzekom. Meneer Van Beuzekom draaide zich om en zei: Ha, Dalem.

Dag Beuzekom, zei meneer Dalem en hij gaf de ander een hand. Hij ging de rij langs en hij gaf ze allemaal een hand en er werd weer geroepen:

Welk gezicht zal je nooit vergeten, Beus?

Ik sta het net aan Grubben te vertellen, zei meneer Van Beuzekom.

Een rijk verhaal! riep meneer Grubben. Vertel het nog eens, Beus!

Jullie kent toch allemaal van der Dussen, zei meneer Van Beuzekom. De oude heer, bedoel ik, niet de jonge. De vroegere firmant van Telder en Maatsuyker. Nou moest ik de vorige week op het ministerie zijn om inlichtingen te geven over de inklaring van een schip met lading voor ons en ze hadden de oude heer van der Dussen als expert uitgenodigd. Goed. We waren alle twee om tien uur besteld, we zitten alle twee om tien uur te wachten op een bank in de gang en dat duurde maar en dat duurde maar. Ik zeg tegen zo'n bode, dat we haast hebben. Hij zegt, dat het nog wel even kan duren. De oude heer wordt kwaad, staat op, geeft die vent een rijksdaalder en zegt: En nou wil ik binnen de minuut

geholpen worden. Enfin, geen minuut later zitten we alle twee in het kantoor van de meneer die onze zaken daar behandelt. De man zit achter zijn bureau en zegt heel vriendelijk: Dag meneer van der Dussen, dag meneer Van Beuzekom, ik stel het erg op prijs, dat U zich heeft vrij kunnen maken om ons enige inlichtingen te geven en zullen we dan nu maar tot de zaak komen. En bom er over heen zegt de oude heer: Ik doe geen bek open, voor ik mijn rijksdaalder terug heb. Jullie hadden dat smoel van die vent achter zijn bureau moeten zien.

Er volgde een algemeen gelach. Meneer Dalem stond wat buiten de groep aan het raam. Hij knipoogde tegen de secretaris. Hij zei: Meneer Van Beuzekom kan er mee terecht, nietwaar?

Wat doen we? vroeg de president. Wachten we nog op de anderen, of zullen we maar vast beginnen? Op dat ogenblik kwamen er nog twee anderen binnen. Er werden weer handen geschud, er werden actetassen uitgepakt en men ging om de tafel zitten. De secretaris gaf de presentielijst aan de president. Hij keek de tafel langs. Hij zag aan de andere kant, schuin tegenover zich, meneer Dalem zitten. Meneer Dalem had juist met zijn buurman een beleefdheidsgevecht geleverd om de tweede en derde plaats en hij had dit gevecht verloren. De secretaris greep traag naar een van de voor hem liggende potloden. Hij hoorde, dat de president de vergadering opende en mededeling deed van een bericht van

verhinderings van de heer Bartel. Er volgden nog een aantal andere mededelingen. De secretaris zag meneer Avenhorn aan de overkant een geeuw onderdrukken. Hij hoorde achter zich de deur opengaan. Hij wist, dat het Dunbar moest zijn. Dunbar was altijd te laat. Mijn verontschuldiging, meneer de Voorzitter, hoorde hij Dunbar zeggen. Hij zag Dunbar om de tafel lopen en naast Avenhorn gaan zitten.

We zijn maar vast begonnen, zei de president. Dunbar maakte een vergevend gebaar.

Ik heb zo juist een aantal mededelingen gedaan, zei de president.

Dunbar stak een afwerende hand op. Hij zei: Ik heb eigenlijk alleen belangstelling voor het vierde punt van de agenda.

Ik kan punt vier wel eerst behandelen, zei de president. Als de andere heren daar tenminste geen bezwaar tegen hebben.

Dat zou me goed uitkomen, zei meneer Dunbar. Ik heb om half twaalf nog een vergadering.

Meneer Dalem draaide zich naar rechts. Hij zei vriendelijk: Meneer Dunbar heeft het maar druk.

Ja, zei meneer Dunbar.

We gaan dus eerst punt vier van de agenda behandelen, zei de president. Niemand bezwaar? Er klonk een gemompel en de president zei: We zullen dus nu gaan spreken over de reorganisatie van de verkoopafdeling.

De secretaris luisterde naar het exposé van de president Hij maakte een enkele maal een aantekening. Hij keek naar de overkant. Hij zag ze alle vier naast elkaar zitten. Weber, Dalem, Avenhorn en Dunbar. Weber tuurde naar de rook van zijn sigaar. Dalem keek beleefd naar de president. Dalem, dacht de secretaris, was iemand die er uit beleefdheid misschien ook nog wel met zijn gedachten bij zou zijn. En Avenhorn zat natuurlijk weer te tekenen. Ditmaal denklijk een portret van Van Beuzekom. Hij zat tenminste voortdurend naar Van Beuzekom te kijken. Dunbar maakte ongeduldige gebaren. De president kwam aan het eind van zijn overzicht en Dunbar vroeg het woord. De secretaris legde zijn blocnote recht en begon snel aantekeningen te maken.

Meneer Dalem had niet geluisterd. Hij had voortdurend gedacht aan het vreemde gevoel in zijn hoofd. Hij dacht aan wat hij voor de vergadering in de lift tegen de secretaris had gezegd. Ik vind alles de laatste dagen zo helder, had hij gezegd. Hij hoorde de president vragen: Wie mag ik het woord geven? Hij hoorde Dunbar praten. Hij keek in de richting vanwaar de stem kwam. Hij zag Dunbar heel klein achteraan de tafel zitten. Hij keek haastig naar de anderen. Ze waren allemaal heel klein en heel ver geworden. Hij keek naar zijn handen. Zijn handen waren nog gewoon. Hij haalde een paar

maal diep adem. Hij slikte eens. Hij keek weer om zich heen en toen kwamen ze allemaal terug. Hij hoorde Dunbar zeggen: Uitgegaan van een verkeerde praemisse. Hij dacht: Zo is het. Hij zei: Ik ben het wel enigszins met de heer Dunbar eens, meneer de Voorzitter. Hij hoorde een ander praten. Hij dacht: Beuzekom, goddank, Beuzekom. Hij leunde terug, achterover in zijn stoel. Hij vouwde zijn handen. Hij zag weer mannetjes om de tafel zitten, hele kleine mannetjes rondom een reusachtige tafel en hij hoorde de trage, nadrukkelijke stem van Van Beuzekom zeggen: Twee en een half procent is niet genoeg, meneer de Voorzitter, geloof me nou. Als we daar nog iets willen doen, zullen we hoger moeten gaan, aanzienlijk hoger. Laten de heren aan de andere kant van de tafel toch verstandig zijn.

Meneer Dalem ging rechtop zitten. Hij balde zijn vuisten, hij haalde weer een paar maal diep adem, de figuren om de tafel werden weer gewoon. Hij hoorde Dunbar zeggen: Kunnen jullie ons garanderen, dat de afzet beter wordt bij een hogere commissie? Hij zei zachtjes voor zich uit: Ja, zo moet het. Hij zag, dat Van Beuzekom zijn schouders ophaalde. Hij hoorde hem zeggen: Garantie. Wat is nou garantie in zo'n geval? Hij zei: Ik ben het met de vraagstelling van de heer Dunbar eens. Kunnen de heren aan de overzijde ons geen garantie geven? Hij liet zich in zijn stoel terugzakken. Hij hoorde een gemompel.

Hij hoorde dat Weber begon te spreken. Hij zag dat iedereen ingespannen zat te luisteren. Avenhorn en Dunbar bogen zich langs hem naar voren om de spreker beter te kunnen zien. Hij probeerde zelf ook te luisteren en de figuren om de tafel bleven hun normale grootte behouden. Eindelijk hield Weber op. Er volgde een geroezemoes van stemmen, ze spraken allemaal door elkaar. Meneer Dalem keek naar de secretaris. Hij zag, dat die zijn potlood neerlegde. Ze keken elkaar even aan en op datzelfde ogenblik werd de secretaris heel klein. Meneer Dalem greep de tafelrand vast. Hij schoof zijn stoel wat achteruit. Weber, naast hem, keek hem aan en zei: Je gaat toch nog niet weg, Dalem?

Nee, zeker niet, zei meneer Dalem. Stellig niet. Nee, hoor.

Iedereen was weer vlak bij hem. Allen kwamen weer bij hem terug. Hij stak zijn hand op en de president zei: Ik geloof, dat meneer Dalem nog iets te zeggen heeft. Meneer Dalem schoof zijn stoel weer bij de tafel. Hij ging weer recht zitten. Hij zei: Ja, stellig, meneer de Voorzitter. Ik wilde zeggen, dat ik met belangstelling naar de uiteenzetting van de heer Weber heb geluisterd. Ik ben het met de strekking van zijn betoog geheel eens. Ik zou slechts een amendement op de door hem voorgestelde uitvoeringsmaatregel naar voren willen brengen en wel zodanig, dat de door hem bedoelde vijf procent rabat eventueel voor een deel ten goede kan komen aan

onze agenten, hetgeen naar mijn mening hun activiteit zal kunnen verhogen.

Hij hield op. Hij zag dat ze hem allemaal aankeken en dat ze allemaal weer klein geworden waren. Hij zei zachtjes: Verdomme. Hij hoorde dat Weber hem iets vroeg. Hij zei: Hè! Hij hoorde dat Weber vroeg: Wat zeg je? Hij stond op. Hij zei: Meneer de Voorzitter, ik moet weg, ik moet tot mijn spijt vertrekken. Een andere vergadering, meneer de Voorzitter. Het spijt me erg. Hij schoof zijn stoel achteruit en liep achter de anderen om. Heel in de verte zag hij de president opstaan en zijn hand uitsteken. Hij stak ook zijn hand uit. Hij zag de president ineens vlak voor zich. Hij zei: Dag, meneer de Voorzitter. Hij draaide zich om. Toen hij vlak bij de deur was, hoorde hij roepen. Hij keek om. Hij zag Weber, die met een tas zwaaide. Je vergeet je tas, Dalem! riep Weber. Ze werden om de tafel allemaal weer normaal. Meneer Dalem keek naar de klok. Hij zei: Goeie hemel, is het pas kwart voor elf? Dan heb ik me een uur vergist. Ik dacht dat het al kwart voor twaalf was.

Ga weer zitten, zei Weber.

Die Dalem! lachte Van Beuzelm. Die kan ons maar niet verlaten.

Nee, zei meneer Dalem.

Hij ging achteruit in zijn stoel zitten en keek om zich heen. En toen zag hij, dat, ze allemaal weer klein geworden waren.

Meneer Dalem klemde zijn handen om de leuning van zijn stoel.

Is er iets, Dalem? vroeg Weber.

Meneer Dalem schudde zijn hoofd. Hij bleef strak naar de muur aan de overkant kijken. Hij hoorde stemmen om zich heen, zonder te verstaan, wat er werd gezegd. Hij hoorde de deur van de vergaderzaal dichtgaan. Hij bleef naar de muur kijken. Hij hoorde een kopje rinkelen. Hij dacht: Koffie. Hij schudde zijn hoofd, alsof hij juist uit het water kwam. Hij wreef in zijn ogen. Toen keek hij om zich heen. De conciërge was bezig aan de overkant koffie rond te delen. Meneer Dalem zag de secretaris bedachtzaam in zijn kopje roeren. De conciërge kwam opnieuw binnen met een blad vol kopjes. Meneer Dalem kreeg het zijne voor zich. Hij proefde. De koffie was lauw. Hij dronk zijn kopje in een paar grote slokken uit, pakte zijn tas, stond op en zei: Nu ga ik toch maar, goede morgen heren! Hij wachtte de groet van de anderen niet af, hij liep vlug naar de deur en sloeg haar achter zich dicht. Buiten, op het portaal, bleef hij licht hijgend staan. Hij zei: Goeiegod. Hij keek om zich heen. Aan zijn rechterhand waren de haken, waaraan de jassen van de deelnemers aan de vergadering hingen. Hij streek met zijn hand over de jas, die naast de zijne hing. Hij hoorde de deur achter zich opengaan.

Hij greep haastig naar zijn eigen jas.

De conciërge stond naast hem met een leeg blad. Gaat

U al vertrekken? vroeg de conciërge.

Ja, zei meneer Dalem. Ik heb hoofdpijn.

Zal ik een aspirientje voor U halen? vroeg de conciërge. Nee, zei meneer Dalem. Of toch maar, ja. Heel graag. Met een glas water, zei de conciërge. Een ogenblikje. Of wilt U even meegaan naar de keuken?

Ik wacht hier wel, zei meneer Dalem.

Ik moet eerst even naar boven voor het aspirientje, zei de conciërge. Mijn vrouw bewaart ze.

Dat is goed, zei meneer Dalem.

Dan ga ik maar, zei de conciërge. Ik ga maar even lopen. Met de lift duurt het me te lang. Je kunt nog vlugger lopen. En we hebben jonge benen, nietwaar?

Zo is het, zei meneer Dalem. Jazeker, jonge benen.

Het is tenslotte maar twee trappen, zei de conciërge. Hij ging naar boven, twee treden tegelijk. Meneer Dalem keek hem na. Hij zag, dat boven in het trappenhuis een matglazen venster in het dak zat. Hij voelde aan zijn hoofd. Hij trok zijn jas aan en wachtte.

De conciërge kwam naar beneden. Hij droeg voorzichtig een glas water. Hij zei: Ik heb het water meteen maar van boven meegenomen, dan hoeft U niet zo lang te wachten. En het is toch allemaal het zelfde water, niet? Ja, zei meneer Dalem.

Maar een glaasje bier zou beter smaken, zei de conciërge. Hahaha, lachte meneer Dalem, hahahaha. Hij bleef

doorlachen, tot de tranen hem in de ogen stonden. De conciërge lachte mee.

Hier, lachte meneer Dalem, een glaasje bier. Hij werd op hetzelfde ogenblik weer ernstig. Hij vroeg: Waar is de aspirine?

Ik heb een buisje meegebracht, zei de conciërge. Hij telde de tabletjes. Er zitten er nog tien in, zei hij. Ik zal ze U maar niet alle tien geven, hè.

Hahaha. Hahahaha, lachte meneer Dalem. Hahaha. Hij brak zijn gelach weer plotseling af. Hij zei: Het is boven zeker erg licht, hè?

Hoezo? vroeg de conciërge. Hoezo, meneer?

Ik dacht maar, zei meneer Dalem. Ik dacht maar zo, met dat licht in het dak. Het is beneden zo donker. Hij keek over de trapleuning naar beneden.

Hij zei: Donker.

Hier is Uw aspirientje, zei de conciërge.

Welbedankt, zei meneer Dalem.

En Uw glaasje water, zei de conciërge.

Welbedankt, zei meneer Dalem. Hij nam het glas en dronk er uit. Hij merkte, dat hij dorst had. Hij dronk het glas helemaal leeg. Hij reikte het lege glas aan de conciërge en zei: Nog meer.

U heeft Uw aspirientje vergeten, zei de conciërge.

Water, zei meneer Dalem. Nog meer water. Vooruit!

Ja meneer, zei de conciërge. Zeker meneer. Ik zal dan maar even naar de keuken op deze verdieping gaan, hè

meneer, dan hoeft U niet zo lang te wachten. Ik ben zo terug, meneer.

Schiet op, zei meneer Dalem. Schiet op, schiet op, schiet op. Hij liep achter de conciërge aan en hij stak zijn vinger uit om hem een prik in de rug te geven. De conciërge keek om. Hij zag een lachende meneer Dalem achter zich lopen. Een meneer Dalem, die hem probeerde op te jagen. Hij zei: Zeker meneer. Jazeker. Hihhi. Hij zag, dat meneer Dalem plotseling stilstond, zich omdraaide en de trap afliep. Hij keerde zelf ook om en ging terug naar het trappenhuis. Hij zag, dat meneer Dalem al halfweg de eerste trap was. Meneer Dalem liep vlug naar beneden, maar hij bleef ondertussen naar boven kijken. Niet naar hem, niet naar de conciërge, maar naar het bovenlicht in de zoldering van de vierde verdieping. De conciërge zag, dat meneer Dalem ook de tweede trap afliep en, bijna onderaan gekomen, opnieuw plotseling stilstond en zich opnieuw omdraaide. De conciërge trok zijn hoofd haastig terug en vluchtte naar de keuken. Hij bleef bij de keukendeur staan. Hij hijgde. Zijn hart klopte in zijn keel. Hij probeerde te luisteren, of hij ook stappen hoorde, maar hij wist, dat de looper op de trap te dik was. Toen werd er in de vergaderzaal gebeld. De conciërge haalde diep adem. Hij nam een dienblad onder zijn arm. Hij ging de gang door. Bij de trapleuning keek hij naar beneden. Hij zag niemand op de trap. Hij klopte aan de deur van de vergaderzaal. Hij draaide

de kruk van de deur om. Hij wachtte niet, tot er Binnen! werd geroepen.

[2]

Op de vluchtheuvel tegenover het kantoorgebouw stonden twee dames op de tram te wachten. Twee medereizigers, zei meneer Dalem tegen zichzelf. Dag dames, zei hij hardop. Hij wachtte niet op een wedergroet. Hij draaide zich om en liep naar het andere eind van de vluchtheuvel. Hij keek omhoog naar het kantoorgebouw. Dreigend kijken, zei hij.

Hij draaide zich weer om. Hij zag dat er nu ook nog twee mannen op de heuvel waren gekomen en dat er drie anderen op het trottoir stonden. Die zijn verstandig, zei meneer Dalem. Verstandige mannen. Die zien op een afstand toe. Die wachten hun tijd af, het goede ogenblik.

Hij stapte van de vluchtheuvel af en liep naar het trottoir. Hij ging naast een van de wachtende mannen staan. Hij zei: Het is daarginds gevaarlijk.

Zo is het, zei de man. Die auto's rijden maar. Je bent je leven niet zeker.

Ik voel me niet zeker, dacht meneer Dalem. Ik voel me helemaal niet zeker. Hij keek naar boven, naar de tweede verdieping. Hij dacht: Daar zitten ze nu en ik sta hier.

Ik moet naar een vergadering, zei hij tegen de man naast zich.

Zo, zei de man.

Ja, zei meneer Dalem. Hij dacht: Ik voel me helemaal niet zeker.

Hij hoorde bellen. Hij zag dat de tram er aan kwam en dat de man, tegen wie hij had gesproken, naar de vluchtheuvel overstak. De tram remde af en stond stil. Meneer Dalem zag de mensen instappen. Hij dacht: Ik moet niet naar die man kijken. Hij keek toch en hij zag dat de man naar hem keek. Meneer Dalem deed een stap naar voren. De tram belde en reed weg. Meneer Dalem zei: Dreigend kijken. Hij haalde diep adem. Hij zei: Zo is het. Hij keek om zich heen en hij zag dat er niemand meer stond te wachten.

Hij schrok op toen hij hoorde bellen. Hij dacht: Daar is er een. Daar is er waarachtig toch nog een. Hij zag de tram dichterbij komen en stilstaan. Hij stak haastig de rijweg over en stapte in de voorste wagen. Hij liep door naar het voorbalcon. Er was niemand, behalve de bestuurder. Meneer Dalem haalde zijn sigarenkoker tevoorschijn en stak hem de ander toe. Een rokertje? vroeg hij.

Ik dank u, meneer, zei de bestuurder. Hij legde de sigaar voor zich neer.

De conducteur schoof de deur open en meneer Dalem gaf hem zijn kaart.

Wil het nogal rollen, Willem? vroeg de conducteur. Hij knipoogde tegen meneer Dalem.

Een rokertje? vroeg meneer Dalem.

Meneer, wij danken u, zei de conducteur. Hé, Willem! Wil het nogal rollen?

Volgende halte, zei meneer Dalem. De tram remde af en stopte. Meneer Dalem sprong er af en liep vlug naar de taxistandplaats op de hoek. Hij stapte in de voorste auto en gaf het adres van zijn kantoor.

Hij stond bij het raam van zijn kamer naar beneden te kijken, toen hij achter zich de pendule één uur hoorde slaan. Hij draaide zich om en liep naar zijn telefoon. Hij dacht: Het zal nu toch wel afgelopen zijn. Hij draaide het nummer van het gebouw van de vergaderzaal en hij vroeg naar de secretaris. Hij zei: Als meneer Foreman tenminste niet meer in de vergadering is. Hij luisterde. Hij zei: O, al koffiedrinken? Was het dan zo vroeg afgelopen? Om half een? Dankuwel.

Hij legde de hoorn op het toestel. Hij zei: Afgelopen. Hij ging achter zijn bureau zitten en legde zijn hoofd in zijn armen.

Er werd geklopt. Hij ging recht zitten. Hij zag zijn secretaresse binnenkomen. Ze vroeg: Blijft u hier lunchen? Meneer Dalem schudde het hoofd. Hij zei zachtjes: Een aspirientje. Heeft u niet een aspirientje voor me?

Hoofdpijn? vroeg de secretaresse. Meneer Dalem keek haar aan en zei niets.

Wat akelig, zei de secretaresse.

Hoofdpijn, zei meneer Dalem. Helemaal geen hoofdpijn.

Kiespijn dan, zei de secretaresse.

Hahahaha, lachte meneer Dalem. Die is goed, zeg. Die is verdraaid goed. U kunt er mee terecht, juffrouw. Hij werd plotseling stil en legde zijn hand op zijn voorhoofd.

Hij zei: Hoe zit dat ook weer met die rijksdaalder.

Welke rijksdaalder? vroeg de secretaresse.

Stil, zei meneer Dalem. Stil. Stil!

Hier is een aspirine, zei de secretaresse.

Stil nu toch, zei meneer Dalem. Ik moet nadenken. Ik moet eigenlijk weten hoe het met die rijksdaalder is. Hij stak zijn hand op toen hij zag dat de secretaresse weer wat wilde zeggen. Hij bleef zo met opgestoken hand zitten. Toen hij zag dat de secretaresse hem aankeek, liet hij zijn hand zakken. Hij zei: Zo, zo, dat weten we weer. Bent u er achter gekomen? vroeg de secretaresse.

Ja hoor, zei meneer Dalem, goed hoor, heel goed. Geeft u er maar twee.

Twee? vroeg de secretaresse.

Welja, zei meneer Dalem, geeft u me er maar twee. Ik moet vanmiddag toch zeker nog naar een vergadering? Welnee, zei de secretaresse. U heeft voor vanmiddag niets in uw agenda.

Spoedvergadering, zei meneer Dalem.

Wat vervelend dat u zich nu niet goed voelt, zei de secretaresse. Niet goed, zei meneer Dalem.

Kunt u niet wegblijven? vroeg de secretaresse.

Zou u denken? vroeg meneer Dalem. Zou u denken dat ik weg zou kunnen blijven?

Natuurlijk, zei de secretaresse. Wie moet ik bellen?

Niemand, zei meneer Dalem. Vooral niemand bellen, Ik wil eten.

Gaat u in de stad eten? vroeg de secretaresse.

In de stad eten, zei meneer Dalem.

Of zal ik wat laten halen? vroeg de secretaresse.

Laten halen? vroeg meneer Dalem. Ja, dat is prachtig, dat is werkelijk prachtig.

Dan hoef ik niet naar buiten. En dan kunt u altijd nog zien hoe u zich voelt, zei de secretaresse.

Ja, zei meneer Dalem, hoe ik mij voel.

Wat wilt u eten? vroeg de secretaresse.

Karbonaden, zei meneer Dalem. Twee karbonaden. Ik heb een geweldige honger.

Honger.

Wat voor groente? vroeg de secretaresse. Of misschien alleen maar brood.

Brood, zei meneer Dalem.

Ik zal het hier laten brengen, zei de secretaresse.

Ja hier, zei meneer Dalem. Vooral hier. Niet buiten. Hij wachtte tot de secretaresse had opgebeld en de kamer was uitgegaan. Toen ging hij naar het raam en schoof de tulen gordijnen dicht. Hij ging terug naar zijn bureau, nam zijn agenda en keek naar de ruimte die voor de middag was aangegeven. Ze was leeg. Meneer Dalem

nam een pen en schreef met grote letters in zijn agenda: Waar is de rijksdaalder gebleven?

Hij had zijn eten op en hij zat glimlachend achter zijn bureau. De secretaresse kwam binnen en keek hem aan.

Ze zei: U bent al wat opgeknapt, geloof ik.

Ik geloof het zeker, zei meneer Dalem. Ik geloof het vast.

Maar nu moet ik gaan. Er is nog veel te doen.

Gaat u naar die vergadering? vroeg de secretaresse.

Ja, zei meneer Daleen. Dat moet nu maar gebeuren.

Waar? vroeg de secretaresse.

Hè? vroeg meneer Dalem.

Waar wordt die vergadering gehouden? vroeg de secretaresse.

Ik zal wel zien, zei meneer Dalem. Ik zal het wel vinden. Maar wat is het dan voor een vergadering? vroeg de secretaresse.

Ze komen allemaal, zei meneer Dalem. Allemaal. De president, de secretaris, meneer van Beuzekom, meneer Weber en alle anderen.

O, die vergadering, zei de secretaresse. Het is maar dat we u kunnen vinden.

Mij vinden, zei meneer Dalem. Waar?

Als het nodig is, zei de secretaresse.

Als het nodig is zal ik gevonden worden, zei meneer Dalem. Zo is het. Ik kan dan nu wel gaan. Goedenmiddag.

Hij ging vlug de kamer uit, liep de gang door en haalde zijn hoed van de kapstok. Bovenaan de trap bleef hij stilstaan, zijn jas over zijn arm, zijn hoed achterop zijn hoofd. Hij draaide zich om. Hij keek naar de gang, die hij zojuist was doorgelopen. Hij hoorde niets. Hij trapte met zijn voet op de dikke loper. Het gafgeen geluid. Hij dacht: Ik moest eigenlijk een wandelstok hebben. Hij draaide zich weer om en liep de gang nog eens door tot het einde. Drie deuren aan de ene en drie deuren aan de andere kant. Bij de laatste deur aan de linkerkant bleef hij stilstaan. Hij legde voorzichtig zijn hand op de kruk en luisterde. Hij bleef luisteren tot hij daarbinnen een stem hoorde. Hij liet de kruk los en deed een stap achteruit. De stem hield op. Meneer Dalem dacht: Kijkkijk. Hij deed een stap naar voren en pakte de kruk weer beet. Het bleef stil. Meneer Dalem duwde de deur open. Hij zag de procuratiehouder en de boekhouder. Ze stonden middenin de kamer naar hem te kijken. Ze zeiden vrijwel tegelijkertijd: Dag meneer.

Kijkkijk, zei meneer Dalem, dat is ook toevallig. Ik sta net klaar om naar een vergadering te gaan.

Blijft u de hele middag weg? vroeg de boekhouder. Dan heb ik nog een paar handtekeningen van u nodig.

Het is voor die overdracht aan Van der Hulst, zei de procuratiehouder. Die gaat vanmiddag door, dat weet u toch?

Dat weet ik toch, zei meneer Dalem.

Zal ik de stukken even hier halen? vroeg de boekhouder. Dan kunt u allebei tekenen.

Goed, zei meneer Dalem. Dan tekenen we allebei. Hè, meneer Heldt? Dan tekenen we samen. En wat hadden de heren zoëven met elkaar te bespreken? U was zeker bezig elkaar een verhaal te vertellen, niet? Hoe was het ook weer? Hoe was het toch ook weer?

Hoe bedoelt u? vroeg de boekhouder.

Straks, zei meneer Dalem. Straks, op de vergadering, dan zal ik het wel weer weten; dan zal ik het wel vragen; dan zullen ze het me wel vertellen.

Is er iets bijzonders? vroeg de boekhouder.

Bijzonders, zei meneer Dalem.

Ik bedoel met die vergadering, zei de boekhouder.

Hahaha, lachte meneer Dalem. Jaja, die vergadering. Ja, dat is eigenlijk wel iets bijzonders.

Wat is het voor een vergadering? vroeg de boekhouder. Meneer Dalem keek hem strak aan. Hij zag dat de boekhouder naar hem keek. Hij zei: Het staat in mijn agenda. Ik heb het in mijn agenda geschreven. En nu moet ik weg.

U zou die stukken nog tekenen, zei de boekhouder.

Welzeker, zei meneer Dalem, natuurlijk, stukken.

Ik haal ze even, zei de boekhouder.

Onze Spijker is nooit nieuwsgierig, zei de procuratiehouder, toen de boekhouder de kamer uit was.

Zozo, zei meneer Dalem. Daar kijk ik van op.

Hahaha, lachte de procuratiehouder. Die Spijker. Dat kan toch soms ook zo'n ongegeneerde bliksem zijn.

Spijker? vroeg meneer Dalem.

Nou ja, zei de procuratiehouder, altijd maar zitten vissen om ergens achter te komen. Maar er steekt geen haar kwaad bij, dat is ook waar.

Geen kwaad, zei meneer Dalem. Goed.

De boekhouder kwam binnen met een map onder zijn arm. Hij legde haar op het bureau van de procuratiehouder en ging er met zijn handen op zijn rug naast staan. De procuratiehouder ging naar hem toe. Hij zei. Dat ziet er goed uit, Spijker.

O zo, zei meneer Dalem.

Daar zit heel wat werk aan, heren, zei de boekhouder. Ik heb er alle cognossementen van de laatste vier jaar op moeten nakijken. Dat moet. Dat kan niet anders. Stel je voor dat ik er een vergeten had. Je zou meteen Smit en van de Vegte aan de telefoon hebben gehad. Die kerels weten nooit iets en ze snappen nooit iets, maar als ik een van hun verschepingen had vergeten, dan liggen ze dagenlang aan de telefoon te meieren. Ja, heren, daar zit meer achter dan u soms wel eens denkt. De heren stellen in een vergadering maar zo makkelijk voor om het molest over één jaar af te rekenen, maar daar komt nog heel wat bij kijken.

In een vergadering? vroeg meneer Dalem. In welke vergadering?

In de algemene vergadering toch? zei de boekhouder. Begin vorige maand toch? We hebben al het andere werk laten liggen om dat er zo gauw mogelijk door te krijgen. Meneer Dalem sloeg een paar bladen in de map om. Hij zei: Ik zal het eens nakijken.

We hadden het anders vanmiddag de deur uit willen hebben, zei de procuratiehouder. Niet waar, Spijker? Dat zou wel het beste zijn, zei de boekhouder. Het is allemaal klaar. Piccobello.

Hahaha, lachte meneer Dalem. Dan moet het maar gebeuren, hè?

Tekent u maar bij de kruisjes, zei de procuratiehouder. Hij knipoogde tegen de boekhouder en de boekhouder knipoogde terug. Meneer Dalem stond doodstil bij het bureau.

Heeft u geen pen? vroeg de procuratiehouder.

Hier is de mijne, zei de boekhouder. Hij schroefde de dop van zijn vulpen af en gaf de pen aan meneer Dalem. Dat is prachtig, zei meneer Dalem. Hij ging achter het bureau zitten en legde de map open voor zich. Hij zei: Ga zitten, heren. Hij zag, dat de beide anderen gingen zitten in twee leren fauteuils. Hij zei:, Meneren, dan zullen we thans overgaan tot de ondertekening van de documenten. Hij zag, dat de beide anderen lachten. Hij stond op. Hij zei: Daar had ik werkelijk bijna iets vergeten. Hij stond op en wilde naar een kast lopen, maar toen zag hij dat hij niet in zijn eigen kamer was. Hij zei:

Een ogenblik, heren. Hij liep de kamer uit en de gang door langs de deuren. Bovenaan de trap bleef hij stilstaan. Hij stond stil en keek naar beneden. Hij schudde langzaam zijn hoofd. Hij draaide zich om en ging naar zijn eigen kamer, naar de kast, die hij openmaakte en waaruit hij een kist sigaren haalde. Hij zei: Zo is het goed. Zo is het beter. Hij stond stil om in zichzelf te lachen. Hij nam een sigaar uit de kist en stak hem in zijn mond. Hij liep neuriënd de gang door. Bij de laatste deur bleef hij weer stilstaan om te luisteren. Het was daarachter doodstil.

Jammer, zei meneer Dalem. Heel jammer. Hij ging de kamer binnen, zette de kist sigaren op het tafeltje tussen de fauteuils. Hij zei: Een rokertje. Een rokertje voor de heren. Daarna ging hij achter het bureau zitten, parafeerde en tekende de bladen in de map, stond weer op en zei: Het wordt nu toch werkelijk mijn tijd. Hij liep de kamer uit en de gang door. Hij bleef niet stilstaan bovenaan de trap. Hij liep vlug naar beneden, de vestibule door. Hij trok in één ruk de zware buitendeur open. Toen hij op straat kwam gooide hij de sigaar in de goot.

[3]

Toen Spaan had gezegd dat er de laatste jaren toch al geen aardigheid meer aan was geweest, werden ze allemaal stil. Ze keken door het raam naar een paar nieuwe huizen aan de overkant van de kade.

Deze kant komt ook vol, zei Spaan. Deze kant wordt ook helemaal volgebouwd. Dan ga je met je speeltuin aan het water.

Ach barst nou toch, zei iemand anders. Het gaat toch zeker helemaal niet om die speeltuin?

Lekkere speeltuin, zei Spaan. Midden tussen de huizen. Er zijn vlak in de buurt nog twee speeltuinen. In het park. Dus heel wat beter dan hier.

Nou moet jij eens goed luisteren, Spaan, zei de ander. Wij zijn als bestuur van onze buurtvereniging bij je gekomen om ook in jouw belang te kijken of er iets kan worden gedaan dat ze de Wijdeblik niet afbreken. Wij, omdat we die kroeg van jou als feestlokaal niet willen missen en jij, omdat jij aan ons nog een paar jaar een paar grijpstuivers kan verdienen. Maar als het jou niet kan verdommen, dan is het goeie. Dan nokken we meteen af. Dan zullen we vanavond tegen onze leden zeggen: Meneer Spaan laat ons voor lul staan. Meneer Spaan heeft zijn klanten niet meer nodig. Meneer Spaan laat zijn café maar liever onder zijn luie gat afbreken.

Dat zijn toch zeker mijn zaken, zei Spaan.

Dat zijn jouw zaken, zei de ander. Maar als wij de moeite nemen om hier vanmiddag te komen overleggen, dan kan jij de beleefdheid hebben om niet te gaan liggen ouwehoeren over je speeltuin. We zijn toch goddome niet op een kakschooltje?

Misschien is het nog niet zo gek om de speeltuin toch maar in het rekest te zetten, zei een ander. Alle kleine beetjes helpen, zou ik zeggen.

Dat had ik nou ook gedacht, zei Spaan. Als we bij de gemeente alleen maar met feestlokalen aankomen, zeggen ze meteen al nee. Je moet bij die kerels van de gemeente met iets voor de kinderen aankomen. Daar willen ze nog wel eens voor opzij gaan.

Jullie je zin, zei de man die het eerst over feestlokalen had gesproken. Breken ze het huis af en krijgen we honderd meter verder een speeltuin. Kan je gaan wippen.

Nou moet je niet dwars gaan doen, Hendriks, zei Spaan. Godverdomme, zei de man van de feestlokalen. Nou is ie goed. Nou word ik dwars. Zal ik jou eens wat zeggen, Spaan. Als jij bij de gemeente aankomt met je speeltuin, dan zouden ze dat zootje brandhout wel eens kunnen komen controleren. Dan zouden ze wel eens kunnen merken dat het kleinste kind hier nog door je schommel heen zou flikkeren. Ze zijn daar bij Publieke Werken op hun achterhoofd gaan vallen. Alleen maar als ze in jouw draaimolen gaan zitten. Die weten toch allang dat

er hier in de laatste vijfentwintig jaar geen kind meer is geweest? Dat die allang naar het park gaan?

Publieke Werken heeft er niets mee te maken, zei Spaan. Nou, dan een andere buitenplaats, zei de man van de feestlokalen.

Er staat iemand door het raam te loeren, zei een man, die naar buiten had zitten kijken.

Laat hem opdonderen, zei de man van de feestlokalen. We zitten te vergaderen.

Zeg, Hendriks, zei Spaan. Nou zou ik je toch beleefd willen verzoeken je smoel niet in mijn zaken te steken. Het is mijn café, zou ik zeggen en zolang er nog één steen overend staat zal ik hier de dienst uitmaken en niemand anders.

Hij komt binnen, zei de man die naar buiten had zitten kijken. Ze keken allemaal. Ze zagen de klink van de deur bewegen. Spaan stond op en liep omkijkend naar de deur naar de tapkast. Toen hij er achter stond ging de deur open. Spaan zei: Komt u binnen, meneer. Komt u gerust verder...

Meneer Dalem stapte het café binnen en zei: Goeiemiddag. Er mompelden een paar wat terug en Spaan zei vanachter het buffet: Goedenmiddag, meneer.

Meneer Dalem liep naar een tafeltje in een hoek bij een raam. Hij draaide een stoel een kwartslag om en ging zitten met zijn gezicht naar het gezelschap. Hij zei: Ik ben hier toch terecht in de Wijdeblik?

Dit is de Wijdeblik, zei Spaan.

Die afgebroken moet worden? vroeg meneer Dalem.

Niemand gaf antwoord. Meneer Dalem stond op en ging voor een ingelijste plaat staan die tussen twee ramen aan de wand hing.

Zo zag het er zestig jaar geleden uit, zei Spaan.

Een zestigjarige, zei meneer Dalem.

We hebben vorig jaar het zestigste jubileum gevierd, zei een van de anderen.

Is meneer soms van de krant? vroeg Spaan.

Van de krant, zei meneer Dalem. Hij dacht een ogenblik na. Toen zei hij: Nee.

U heeft zeker in de krant gelezen over de afbraak, zei Spaan.

Zo is het, zei meneer Dalem. Ik heb gelezen dat er een vergadering wordt gehouden.

Vanavond, zei de man van de feestlokalen.

Hij is de voorzitter, zei Spaan.

Zozo, zei meneer Dalem. Dus u bent de president. Aangenaam uw kennis te maken, president.

U woont hier geloof ik niet in de buurt, zei de man van de feestlokalen.

Nee president, dat heeft u goed gezien, zei meneer Dalem. Maar ik stel veel belang in uw geval. Ik heb er de laatste dagen voortdurend aan moeten denken. En hoe staat u er zelf tegenover? Bent u al aan het vergaderen? Heeft u de avond niet af kunnen wachten, hahahaha.

We houden nu bestuursvergadering, zei Spaan. De heren hier zitten in het bestuur van de wijkvereniging.

Uzelf toch zeker ook, zei meneer Dalem.

Ik ben commissaris van het materieel, zei Spaan.

Natuurlijk zei meneer Dalem. Uitstekend. Werkelijk uitstekend. Heel goed gevonden. Het vaste materieel en het rollend materieel en het drinkbare materieel vooral niet vergeten, hahaha. Zal ik het genoegen hebben de heren iets te mogen aanbieden?

Niemand zei iets. Spaan kwam langzaam vanachter zijn buffet naar voren. De anderen keken hem aan. Spaan zei: Nou Hendriks, wat zal het zijn? Koffie of pils?

De man van de feestlokalen streek zich over het voorhoofd. Welja, president, zei meneer Dalem. Laten we iets gebruiken. Dat praat ook wat makkelijker. Meneer Hendriks, een kopje koffie of een glaasje bier? Mijn naam is Dalem, meneer Hendriks.

De man van de feestlokalen keek naar Spaan. Hij zei: Mij dan maar een pils.

De anderen wilden bier of koffie en er was er een die om een klare vroeg.

En wat had meneer ons nou eigenlijk te vertellen? vroeg iemand toen Spaan de bestellingen had rondgebracht. Ja, wat zal meneer er nog verder van kunnen zeggen, zei de man van de feestlokalen. De gemeente gaat de zaak afbreken. Nou dan zal de gemeente dat doen. Dan gaat het gebeuren. Punt.

Een punt op de agenda, zei meneer Dalem. Laat de secretaris dat punt op de agenda zetten. Laten we daar over stemmen. Afbreken of niet afbreken.

De man van de feestlokalen schoof zijn glas bier van zich af. Hij zei: Ik zou wel eens willen weten wat die vent er eigenlijk mee te maken heeft.

Meneer Dalem stond op. Hij zag dat ze hem allemaal zaten aan te kijken. Hij riep: Dreigend kijken of niet dreigend kijken. Hij schopte zijn stoel achteruit. Hij liep vlug naar buiten en gooide de deur achter zich dicht.

[4]

Hij sloeg de deur van het café zo hard dicht, dat de ruit rinkelde. Hij dacht: Uit zijn. Het moet voor den donder maar eens uit zijn.

Hij liep naast het fietspad langs de grote verkeersweg in zuidwestelijke richting buiten de stad. Hij zag dat de lucht aan de horizon nog een paar lichte vlekken had. Hij keek achterom. Achter hem was de lucht egaal donker boven de stadslichten. De wind steekt op, zei meneer Dalem. Dreigend kijken. Ach ja.

Hij zag een fietser op zich afkomen. Hij ging midden op het rijwielpad staan en breidde de armen uit. De fietser stapte af.

Zouden we het droog houden? riep meneer Dalem.

Wat moet dat hier, riep de fietser.

Tot de orde! riep meneer Dalem. Het moet maar eens uit zijn. Hij liep verder en even later draaide hij zich om. Hij zag dat de fietser naar hem stond te kijken. Hij deed een paar stappen terug. Hij zag dat de fietser opstapte en wegreed. De wind steekt op! riep Meneer Dalem hem na. Hij dacht: Zouden we het droog houden?

Hij liep door. Hij liep maar door. Hij kwam bij de ringdijk op een paar kilometer buiten de stad. Hij dacht: Hier moet het zijn. Hier moet het toch zeker zijn.

Hij vond het pad en hij liep het langs tot hij bij de bocht

kwam waar de tuintjes waren en de kleine zomerhuisjes. Hij zag de bank staan en ging er op zitten. Hij zag dat in geen enkel huisje licht brandde. Hij zei: Zo is het goed. Zo zijn we onder elkaar. We kunnen niet gestoord worden.

Meneer Beuzekom kan er mee terecht! riep de secretaris. Meneer Beuzekom kan er allemachtig aardig mee terecht!

Niet aarzelen, zei meneer Dalem. We moeten grote stappen durven doen.

Ze kwamen allemaal met grote stappen op hem toe en ze gingen in een kring om hem heen staan.

Zo is het goed, zei meneer Dalem. Nu maar gaan zitten. Rustig gaan zitten.

Hij leunde zelf met zijn rug tegen de berm van het pad.

De anderen draaiden zich om, liepen terug en gingen naar de overkant van het land. Meneer Dalem zag ze reusachtig groot tegen de ringdijk zitten. Hij riep: Fout! Over! Nummeren! Ze stonden weer op, kwamen naar hem toe en hurkten in een kring om hem heen.

Heel goed, zei meneer Dalem. Kleine aardmannetjes, kabouters, heel goed. De president neemt het woord. President, ik verzoek u mij het woord te geven. Secretaris, lees de agenda voor.

Meneer Beuzekom moet een rijksdaalder betalen! riep de secretaris.

Rustig spreken, zei meneer Dalem. Ik open de vergadering.

Ik open de vergadering! riep de president.

Kalm maar, zei meneer Dalem. Rustig maar. Ik weet wat het is. We zullen de kwestie rustig bespreken.

Het ziet er dreigend uit! riep de secretaris. Het ziet er dreigend uit en oppassen is de boodschap!

Rustig toch, jongen, zei meneer Dalem. Rustig toch, beste kerel. Niet bang zijn.

Angst is een groot woord! riep de president.

Zachter spreken, zei meneer Dalem.

Angst is een groot woord, fluisterde de president. Meneer Dalem draaide zich om. Hij kon juist over de berm van het pad kijken. Er was niemand. In het westen was de lucht nu ook helemaal donker geworden. Hij ging haastig weer rechtzitten. De kring was verdwenen. Ze zaten allemaal weer tegen de ringdijk aan de overkant.

Kom hier! riep meneer Dalem. Ze bewogen zich niet, maar meneer Dalem dacht dat ze iets tegen elkaar zeiden. Hij schreeuwde: Hier, godverdomme hier! Ze kwamen op een holletje naar hem toe. Ze waren ineens bij hem. Ze zaten in een dichte kring vlak voor zijn voeten.

Agenda! zei meneer Dalem kortaf.

Angst, fluisterde de president.

Agenda, voor den donder! schreeuwde meneer Dalem. Opening, fluisterde de secretaris. U heeft de opening vergeten.

Opening! schreeuwde meneer Dalem.

De president begon snel te spreken. Ik open de vergadering ik heet u allen hartelijk welkom van de heer Maatsuyker is bericht van verhindering ontvangen de notulen van de vorige vergadering worden goedgekeurd nadat ingevolge een verzoek van de heer Dalem op pagina zes derde alinea van boven een kleine wijziging is aangebracht.

Buiging maken! riep meneer Dalem. Ze stonden allemaal op en maakten een buiging.

Zingen! riep meneer Dalem. Ze zongen: zeven kraaien zeven kraaien zeven kraaien in de wind. Meneer Dalem keek omhoog. Het was overal zwart. Hij zuchtte. Hij zei: Meneer Van Beuzekom heeft geloof ik nog iets op zijn hart over de afzetverbetering. Is het niet zo, meneer Van Beuzekom?

Zo is het, zei meneer Van Beuzekom. Ik ben namelijk van mening dat we niet te lang moeten wachten met het nemen van maatregelen op het gebied van de propaganda. We hebben daar de vorige maal al uitvoerig over gesproken en ik zou nu wel willen aandringen op een beslissing. We moeten iets doen heren, we moeten iets doen. Anders verloopt het tij.

Niet doen! riep meneer Dunbar.

Aha, zei meneer Dalem. Meneer Dunbar is het niet eens met de heer Van Beuzekom. Zo gaat het goed. Ik wist wel dat we er zouden komen. Ja, meneer Dunbar?

Veel te duur, zei meneer Dunbar. Veel te duur en te onzakelijk. Laten de heren aan de andere kant van de tafel maar eens met de cijfers komen. Ik wil het Van Beuzekom graag toegeven dat er iets moet worden gedaan om de afzet te verbeteren, maar ik heb weinig zin om mijn geld aan nutteloze reclame uit te geven. De beste propaganda is nog altijd een redelijke korting, een redelijk rabat. En dan geval voor geval beoordelen.

Goed zo! schreeuwde meneer Dalem. Hij sloeg zich op de knieën van plezier. Hij riep: Hup Dunbar! Toe maar Dunbar! het gaat geweldig. Het gaat prachtig. Vindt u ook niet dat het prachtig gaat, president?

We gaan nu over tot het volgende punt van de agenda, zei de president.

Uitstekend! riep meneer Dalem. Secretaris, lees voor. Lees de agenda voor!

Periodieke benoemingen, las de secretaris. Meneer Dalem brulde van het lachen. Hij hield zijn handen op zijn buik en rolde op zijn rug heen en weer. Hij deed zijn ogen dicht en toen hij ze weer opende zag hij het donker van de hemel boven zich. Hij ging met een schok rechtop zitten. Ze waren weg. Hij keek naar de overkant. Ze zaten niet tegen de dijk. Hij bleef kijken en hij zag dat hun hoofden langzaam boven de ringdijk kwamen uitsteken. Hij zei zacht: Kom hier. Komen jullie toch alsjeblieft hier.

Ze kwamen terug en ze gingen rustig naast hem tegen de

berm zitten, aan zijn linkerkant vier, aan zijn rechterkant vijf.

Zo kan het toch ook, hè, zei meneer Dalem. Ze knikten. Het is moeilijk, zei meneer Dalem. Het is vreselijk moeilijk. Maar nu zal er toch wel gauw wat gebeuren.

Hij boog zich eerst naar rechts en daarna naar links. Hij zag dat ze strak voor zich uit zaten te kijken. Hij dacht: Ik moet net doen als zij. Hij keek ingespannen voor zich uit. Hij kon aan de overkant nog steeds de ringdijk zien en nu ook de rossige gloed van de stad daarboven. Hij zei: Nu zal er zeker iets gebeuren. Het veld is leeg, de stad is vol. Wie mag ik het woord geven, president?

Meneer Van Beuzekom kan er mee terecht! riep de secretaris.

Stil toch, zei meneer Dalem. Het veld is leeg, dat zien jullie toch wel. Alles is afgebroken. Het heeft dus niet geholpen. Daar zitten we mee, meneren, daar zitten we lelijk mee. Dat hebben we toch maar niet kunnen verhinderen. Daar wil ik uw mening wel eens over horen. De notulen zijn afgekeurd! riep de secretaris.

Nee! schreeuwde meneer Dalem. Dat is verkeerd! dat is helemaal verkeerd! We kunnen nu niets anders doen dan rustig blijven zitten. Blijf allemaal rustig zitten. Het water komt, maar de dijk ligt in ons voorterrein. Laat niemand zich omdraaien. Ik gelast dat niemand zich omdraait.

Hij keek naar rechts en naar links en hij zag dat ze alle-

maal naar hem keken. Hij riep: Naar de dijk kijken! De dijk ligt in ons voorterrein. Het water is gekomen. Sluit de rijen!

Ze hurkten in een kring om hem heen. Hij strekte zijn handen over hen uit en zei: De vergadering is begonnen. Ze drongen dichterbij hem heen. Hij nam hen in zijn armen en hij begon te snikken. De tranen liepen hem langs het gezicht toen hij hen langzaam uit zijn armen voelde wegglijden.

[5]

Toen het hard begon te regenen kwam een man in volle vaart over het pad aangefietst. Hij remde bij het eerste huisje, stapte af en liep over het bruggetje naar het overdekte portiekje. Hij zette zijn fiets onder het afdak, maakte de onderste knoop van zijn overjas los, haalde een zakdoek uit zijn broekzak en begon zijn gezicht af te drogen. Hij draaide zich plotseling om en zei: Verdomme man, wat laat je me schrikken.

Ik wacht, zei meneer Dalem.

Sta je hier ook te schuilen? vroeg de man. Verdomme, wat heb je me laten schrikken. Moet je ook nog verderop? Ik wacht op mijn vriend, zei meneer Dalem. Mijn secretaris. Mijn vriend is mijn secretaris.

Het regent behoorlijk, zei de man. Moet je nog verderop? De regen stijgt, de regen daalt, zei meneer Dalem. Ik wacht. Ik wacht op mijn tegenpartij. Dit is zijn huis, maar ik wil het hebben.

Kopen? vroeg de man.

Voor goed geld, zei meneer Dalem. Mijn secretaris komt het brengen. Dan gaan we het uittellen als de prijs is vastgesteld.

Nou nou, zei de man, en moet dat allemaal vanavond gebeuren?

Nee, zei meneer Dalem. Het is te koud vanavond. Het

is te nat. Als het maar niet zo regende. Mijn naam is Dalem.

Zo, zei de man. Van der Horst is mijn naam. Stond u hier al lang te wachten? U treft het anders niet met het weer. Ik moet zelf nog verderop, naar mijn zoon, maar zo'n bui, daar rij je niet door.

Een bui, zei meneer Dalem.

Daar rij je niet door, zei de man, die Van der Horst heette. Woont u hier in de buurt als ik vragen mag?

Hier ver achter, zei meneer Dalem. Ik heb een huis en een kleine tuin. De regen is goed voor de grond. Niemand is beter voor de grond dan de regen. We kunnen best een beetje regen gebruiken, de grond en ik, haha. Wilt u wel geloven dat we er dagen naar hebben uitgezien? Mijn secretaris ook trouwens.

Bent u misschien de eigenaar van die kruidentuin hier verderop? vroeg Van der Horst.

Een kruidentuin, zei meneer Dalem. Hij haalde diep adem en zei: Ja.

Zo, zei de ander, zo zo. Daar heb ik laatst nog een stuk over in de krant gelezen. Mijn zoon, die woont hier ook verderop. Daar moet ik juist naar toe. Die heeft ook een tuin. Die heeft toch ook zo allemachtig veel aardigheid in dat gedoe. Ook liefhebberij, hoor. Maar in de zomer iedere zaterdag en zowat iedere avond met zijn grond bezig. Maar spitten en planten en zaaien. Hij zegt je moet de grond in beweging houden.

Zo is het, zei meneer Dalem. Graaf, graaf, blijf braaf. Driemaal zeggen. Driemaal uitspreken. Zo zo, uw zoon is dus tuinier.

Electrotechnicus, zei de ander. Hij heeft een beste zaak in de binnenstad. Ja, we mogen niet klagen.

Dat mag niet, zei meneer Dalem.

Mijn zoon heeft nog pas een auto gekocht, zei de ander. Ja, wat wil je. De mensen vragen tegenwoordig haast, haast, haast. Moeten ze vandaag een nieuwe installatie hebben dan willen ze gisteren al de installateur over de vloer zien. Bij wijze van spreken dan natuurlijk.

Bij wijze van spreken, zei meneer Dalem.

De knechts op de brommer, zei de ander. Ja, mijn zoon heeft twee knechts en dan mag de baas toch waarachtig wel een auto hebben, zou ik zo zeggen.

Welzeker, zei meneer Dalem. Dat is heel zeker. Hij deed een stap naar voren. Hij hield zijn hand voor zijn ogen en probeerde het pad af te kijken. Hij zei: Ik zie het einde niet.

Je kunt hier geen hand voor ogen zien, zei de ander. Meneer Dalem keek naar zijn hand.

Ik heb een zaklantaarn bij me, zei de ander. Beste dingen zijn dat. Ik heb er altijd een bij me. In mijn fietstas. Hij rommelde in een van de tassen die aan de bagagedrager van zijn fiets zaten en haalde er iets uit. Het licht floepte aan. De bundel viel recht op meneer Dalem. Meneer Dalem bleef onbeweeglijk staan. Hij staaarde naar de

grond en haalde een paar maal diep adem. De man liet het licht voor zich uit schijnen, op het bruggetje voor het huisje, op het pad. Hij zei: Ik geloof waarachtig dat de regen wat minder wordt. Meneer Dalem zei niets.

Ik geloof dat ik er maar eens vandoor ga, zei de ander. Meneer Dalem keek voor zich uit naar de grond. De ander liet het licht op zijn fiets schijnen. Hij knipte de lantaarn uit en meteen daarna weer aan. Hij zei: Die secretaris van u komt ook niet hard.

Meneer Dalem schrok op. Hij deed een stap naar voren zodat hij buiten het afdak kwam te staan. Hij hield het hoofd in de nek waardoor de regendroppels op zijn gezicht vielen. Hij deed zijn mond open maar hij proefde niets. Toen hij weer voor zich uit keek zag hij zijn schaduw over de brug vallen. Hij draaide zich niet om. Hij zei: Mijn secretaris komt.

De schaduw verdween plotseling. Hij hoorde dat achter hem een fiets werd rechtgezet. Hij draaide zich om. Hij zei: Wel wel, meneer Van der Horst, gaat u ons verlaten? Ik moest er maar eens vandoor gaan, zei de ander.

Uw zoon zal wel naar u zitten uitkijken, zei meneer Dalem. Erg prettig voor u.

Nou meneer, het was me aangenaam, zei de ander. Hij stond met één hand aan het stuur geklemd, de fiets tussen hemzelf en meneer Dalem in. Hij liet het licht van zijn zaklantaarn schijnen over de voeten van meneer Dalem daarna wat hoger langs diens broekspijpen en het onder-

ste deel van zijn jas. Zo bleven ze een ogenblik tegenover elkaar staan. Toen scheen de man met zijn lantaarn over het bruggetje. Hij trok zijn fiets recht en nog half onder het afdakje stapte hij op.

Meneer Dalem zag het licht verdwijnen, het witte schijnsel en het rode achterlichtje. Hij sprong naar voren. Hij riep: Hé! verdomde loodgieter! Verdomde tuinier! Verdomde kruidenier! Haha, kruidenier, die is goed, hè? die is goed, zeg! Hé, verdomde loodgieter! Hij wilde doorlopen maar aan het einde van de brug stond de secretaris.

De secretaris breidde zijn armen uit. Meneer Dalem bleef staan. Hij pakte de twee brugleuningen vast en zo bleef hij staan.

We gaan naar binnen, zei de secretaris. We trappen gewoon de deur in. We blijven niet langer onder dat stomme afdak staan.

De secretaris kan ermee terecht, lachte meneer Dalem. Hij ging terug naar het afdakje, pakte de klink van de deur met twee handen vast en begon er aan te rukken. Na een paar keer kraakte het slot en de deur vloog open. In de ruimte achter de deur hing een muffe lucht. Het was er nog donkerder dan buiten. Meneer Dalem tastte voor zich uit tot hij een stoel vond, een rieten leunstoel. Hij ging er in zitten. Hij zei: De secretaris neemt het woord. Het bleef doodstil. Meneer Dalem zei: Als er gezwegen wordt zal ik zelf spreken. Ik zal geen ogenblik mijn

mond houden.

Heb je ze allemaal verloren? vroeg de secretaris.

Wat nou? zei meneer Dalem. Hij wilde opstaan, maar de secretaris zei: Uit het oog verloren, bedoel ik.

O juist, zei meneer Dalem. Jaja, zo is het.

We zijn de stad in gegaan, zei de secretaris. Allemaal de stad in gegaan. Man, man wat hebben we een plezier gehad. We hebben donderse lol getrap. Je kent toch van Beuzekom? Jaja, je zult van Beuzekom niet kennen. En Dunbar? En de president? Je kent ze toch allemaal? Zeg, je kent ze toch allemaal?

Ze zijn van mij, zei meneer Dalem. Ze zijn allemaal van mij. En nog veel meer. Ik zal ze hierbrengen. Ik zal ze hier naar toe slepen. Allemaal. Ik zal eens even telefoneren. Juffrouw, laat ze allemaal hierbrengen. Stop ze in een taxi en laat ze hierbrengen.

Stil maar, zei de secretaris. Rustig maar. Laat ze maar. Ze zijn donderse lol aan het trappen in de stad. Ik ben ze toch zeker ook kwijtgeraakt? Ik heb ze toch zeker ook verloren?

Dat is wat anders, zei meneer Dalem. Dan blijven we rustig zitten. Dan nemen we er ons gemak van. En vertel me nu alles maar. Vertel alles maar aan die goeie ouwe Dalem. De secretaris begon te snikken.

Niet nodig, zei meneer Dalem. De secretaris hield op.

We nemen er ons gemak van, zei meneer Dalem. Een stoel om op te zitten en een stoel om de benen op te leggen.

En laat ze dan maar komen. We zullen heel stil zijn. Dan kunnen we de voetstappen horen.

Het was heel stil tot de regen op het dak harder werd. Het wordt bar weer, zei meneer Dalem. De wind steekt op. De storm wakkert aan. Hebben we de stad achter ons gelaten? Is dit huis te koop, meneer de secretaris?

Volgaarne, zei de secretaris. Zeer gerieflijk. Vuurdicht en dubbelwandig en spijkervast. Over vuur gesproken. We hebben het koud.

We voelen ons integendeel zeer levendig en zeer wel op temperatuur, zei meneer Dalem.

Het hout in de haard vlamt lustig op, zei de secretaris.

En we kijken naar het spel der vlammen, riep meneer Dalem. Verdomd, ik kan het nog wel! En nu u hier toch bent moet u mij eens een nadere verklaring geven van een passage uit de notulen van de vergadering van veertien dagen geleden. Had je niet gedacht, hè? Veertien dagen geleden. Ik zal de bewuste passage herhalen. Luister! Derde alinea, vanaf achtste regel van boven. De heer Dalem verklaart dat het verband tussen een en ander hem niet geheel duidelijk is. Spreker zou er de voorkeur aan geven wanneer het bewuste artikel vier zou worden gesplitst in twee afzonderlijke artikelen, of, indien zulks bezwaren zou meebrengen in verband met de nummering, in een enkel artikel van twee leden, waarvan het tweede het alternatief van het eerste zou moeten bevatten. Nu secretaris? ik wacht.

Dat heeft u niet gezegd, zei de secretaris.

Dat heb ik wel gezegd, zei meneer Dalem.

Niet gezegd, zei de secretaris.

Wel gezegd, zei meneer Dalem.

Nietes, zei de secretaris.

Nu is het grote ogenblik gekomen, zei meneer Dalem.

Wil jij een pak op je donder hebben?

U heeft het wel gezegd, zei de secretaris.

Geen edelmoedigheid, zei meneer Dalem. Ik heb het niet gezegd. Je hebt volkomen gelijk.

Laten we liever in het vuur kijken, zei de secretaris.

Een buitengewoon verstandige opmerking, zei meneer Dalem. Hoor je niets?

Waar? vroeg de secretaris. Buiten? Of hierbinnen?

Hierbinnen? zei meneer Dalem. Dat zou wel een goeie mop zijn zeg. Stel je voor dat het hierbinnen helemaal vol kerels stond.

Of dat een enkele kerel in de hoek van de kamer zat neergehurkt? fluisterde de secretaris.

Die gedachte boezemt mij geen vrees in, zei meneer Dalem. Die jaagt me geen schrik aan. Wil je dat ik zelf in een hoek hurk? Hij dacht een ogenblik na, zei toen: Slijmjurk! barstte in een schaterend gelach uit, sloeg zijn hand voor zijn mond en zei: Neem het me alsjeblieft niet kwalijk, beste kerel.

De secretaris maakte een afwerend gebaar.

Weer je me af? schreeuwde meneer Dalem. Wie ben ik,

verdomme, dat ik moet worden afgeweerd. Sleep ze allemaal hierheen, dan zullen we stemmen. Sleep ze hierheen met hun donderse lol. Geef het wachtwoord!

Haardvuur, zei de secretaris.

Voortreffelijk zei meneer Dalem. Dat was ik helemaal vergeten. Zeg! Dat was ik nou toch helemaal vergeten. Wat zitten we hier gezellig bij elkaar, niet? Heb je je benen wel op een stoel gelegd? We moeten het er maar eens echt van nemen. Wat jij. En praat er maar lustig op toe. De president opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom, zei de secretaris. In het bijzonder de heer Dalem, die na een verblijf van enige maanden buitenslands weer in ons midden is teruggekeerd. Spreker vraagt vervolgens of een der aanwezigen iets wenst op te merken met betrekking tot de notulen van de laatste vergadering, die in concept aan de leden zijn toegestuurd. Aangezien geen der aanwezigen het woord verlangt en ook geen schriftelijke op- of aanmerkingen zijn binnengekomen worden de notulen ongewijzigd goedgekeurd en gearresteerd.

Voortreffelijk, zei meneer Dalem. Ga verder. De secretaris zweeg. Meneer Dalem stond op. Hij draaide zich om naar de kant van waar hij was binnengekomen. Hij luisterde. Hij zei: Jaja, ik hoor het al. De wind waait en het regent niet meer. De vlagen striemen niet meer op het dak. Wilt u zo goed zijn binnen te komen, dan zullen we de werkzaamheden verdelen.

Hij deed een paar tastende stappen in de richting van de deur en gooide haar open. Hij kon daarbuiten voor zich uit zien. Hij zag sterren in de lucht en wolken, die voorbijvlogen en lager, in de verte, was nog altijd de rossige gloed, die boven de stad hing. Hij draaide zich om en stommelde haastig het huis weer in. Hij sloeg de deur achter zich dicht en zei: Gelukkig. Je bent er nog.

De secretaris zweeg.

Dat hindert niet, zei meneer Dalem. We hoeven niet meer te praten. Er hoeft niets meer te worden gezegd. We begrijpen elkaar ook zonder dat. Heb maar vertrouwen in meneer Dalem.

We moeten ze gaan zoeken, zei de secretaris.

Vind je? vroeg meneer Dalem. Dat ben ik niet met je eens. Ik ben het niet met de vorige spreker eens.

We zullen ze toch moeten gaan zoeken, zei de secretaris. Verdomd nog toe, zei meneer Dalem. Verdomme, verdomme.

Waar is uw hoed gebleven? vroeg de secretaris. U heeft geen hoed meer. En uw haar hangt in slierten om uw hoofd.

Kransen, zei meneer Dalem. Bloemkransen rond de schedel van Dalem.

We moeten in de wind gaan lopen, zei de secretaris. De wind steekt op. En het heeft al middernacht geslagen. We moeten thuis zijn voor het daglicht ons verrast. Lopen tot het daglicht ons verrast.

Daglicht, zei meneer Dalem. Hij gaf een schop tegen de deur, zodat ze uit haar scharnieren tegen de grond viel. Hij rende het bruggetje over en het pad op. Hij voelde de modder tot in zijn gezicht spatten. Hij was een kwartier later al weer op de grote weg naar de stad. Hij begon langzamer te lopen, maar hij hijgde nog steeds: Daglicht. Daglicht.

[6]

De taxi stopte voor het café en er stapten twee mannen uit.

Hun overjassen hingen open en ze hadden allebei de hoed in de nek. De dikste zei: Ik reken af. De ander ging met snelle, vastberaden stappen naar de deur van het café en begon aan de kruk te rammelen. De deur ging niet open.

Andere deur, meneertje, zei een man, die met een ander onder een lantaarn stond te kijken.

Andere deur, zei de andere man.

Andere deur! riep de man, die op de verkeerde deur was toegestapt. We gaan gewoon door de andere deur. We laten ons niet afschrikken. We laten ons nog lang niet afschrikken.

Karbonade, zei de dikke man, die met de taxichauffeur had afgerekend. Allemaal karbonade. Wie gaat er mee karbonade eten?

De twee mannen onder de lantaarn keken elkaar aan en een van de twee schudde van nee. De twee mannen uit de taxi liepen naar de andere deur. Vanuit het donker verderop kwam iemand naar voren en schoof achter de twee anderen het café binnen. Hij volgde hen naar een tafeltje en ze gingen alle drie zitten. De dikke man, die de taxi had betaald, riep: Allemaal karbonade. Meneer hier karbonade en meneer hier karbonade.

En meneer hier karbonade, zei de derde man. Mag ik u beiden mijn secretaris voorstellen?

Waar is die secretaris? vroeg de dikke man. Ik zie verdomme geen secretaris.

Doe niet zo rot, zei zijn vriend. Als meneer nou toch zijn secretaris wil voorstellen. Let u maar niet op hem, meneer. Als u uw secretaris wil meenemen dan neemt u uw secretaris mee. Wat donder nog toe, ik wou dat alle mensen zo rustig en tevreden waren als die secretaris van u.

Maar vreten en zuipen doen ze wel, zei de dikke man. Vreten en zuipen doen ze allemaal, ook als je ze niet ziet. Dondert niet, zei zijn vriend. Maar ik stel één voorwaarde. De secretaris moet notulen maken. Maakt uw secretaris notulen, meneer?

Ik zou eerst wel eens mijn naam willen noemen, zei de derde man. Ik heet Dalem.

Dat is heel vriendelijk van u, zei de ander. En in dat geval moet ik ook die van mij noemen. Maar dat doe ik niet, dat doe ik niet, dat doe ik lekker niet.

We zullen er over stemmen, zei meneer Dalem. We zullen het voor en het tegen nauwkeurig overwegen en dan zullen we naar eer en geweten onze mening zeggen. De secretaris zal de stemmen opnemen. De anderen komen ook. De anderen zullen niet lang meer op zich laten wachten. Het is daarbuiten vochtig en koud. We beginnen ondertussen met de agenda. De agenda kost een

rijksdaalder. Willen de heren misschien iets gebruiken? Secretaris, wilt u de heren eens vragen?

Dit rondje is voor die meneer, zei de kelner.

Een jonge jenever, zei de vriend van de dikke man.

Mij ook een jonge, zei de dikke man. Maar ik verdom het om het zelf te betalen. Ik wil best betalen. Ik wil alles betalen. Maar ik verdom het om dit te betalen.

Een kopje koffie, zei meneer Dalem.

Komen uw vrienden nog? vroeg de vriend van de dikke man.

Vrienden, zei meneer Dalem. Hij keek de ander aan en zei: Ik heb geen vrienden.

U bent dus een eenzaam mens, zei de ander.

Een eenzaam mens, zei meneer Dalem. Ik heb een secretaris en een president en twaalf leden. Ze zijn weg.

Hebben ze u in de steek gelaten? vroeg de ander. Hebben ze u gewoon laten barsten?

Barsten, zei meneer Dalem. Hij dacht na en begon te lachen. Hij zei: We hebben lol gehad. We hebben donderse lol getrap. Ze zijn allemaal gebarsten.

Moedig volhouden maar, zei de ander. De zon komt straks toch weer op.

Meneer Dalem ging rechtop zitten. Hij keek om zich heen en vroeg: Waar?

Onder de tafel! riep iemand van een ander tafeltje. Er werd gelachen. De vriend van de dikke man draaide zich om en zei: Meneer, u bent een enorme zak.

Nou, nou, zei de man van de andere tafel.

En als u dat soms beter verstaat, zei de vriend van de dikke man: U bent een enorme klootzak.

Toemaar, zei de ander.

U kunt barsten, zei de vriend van de dikke man. Meneer Dalem riep: Barsten! en begon te lachen.

Drie karbonades, zei de kelner. Hij zette borden neer voor de dikke man, de vriend en meneer Dalem. Hij legde er messen en vorken naast.

Honger, zei meneer Dalem. Hij pakte zijn karbonade met beide handen beet en begon te eten. Het bot kraakte tussen zijn tanden.

Hij vreet het bot waarachtig ook op, zei de dikke man. Meneer Dalem veegde zijn handen af aan het papieren servet. Hij zei: Nog meer.

Vooruit maar, zei de dikke man. Hij riep: Nog een karbonade voor meneer! Hij zei: Het is tenslotte een plezier iemand eens ouderwets te zien vreten.

Honger, zei meneer Dalem weer. Hij keek naar de anderen, die ondertussen ook waren begonnen. Niemand gaf antwoord. De beide anderen zaten te snijden en te kauwen en keken voor zich uit.

Ze zijn moe, zei de secretaris. Je moet ze niet storen. Je kunt toch zeker wel zien dat ze moe zijn? Ze wachten tot de vloed opkomt en dan gaan ze naar de haven. Dan gaan ze naar een schip.

Ik wil gaan varen, zei meneer Dalem.

Niemand gaf antwoord.

We zullen blijven wachten op Beuzekom en de anderen, zei de secretaris. We blijven gewoon op ze wachten. We wachten tot de hele ploeg weer bij elkaar is.

Willen de heren niet eens opsteken? vroeg meneer Dalem. Willen de heren niet eens roken? Hij haalde zijn sigarenkoker uit zijn binnenzak en legde hem open voor zich op het tafeltje tussen de vettige borden.

Verdorie, zei de dikke man. Ik wil best een sigaar roken. Hij haalde er een uit de koker en kneep er tussen duim en middelvinger de punt af.

Een vuurtje? vroeg meneer Dalem. Hij voelde naar lucifers, maar die zaten in de zak van zijn jas en waren nat. Laat maar, zei de dikke man. Hij haalde zijn lucifers uit zijn zak en stak zijn sigaar aan. Hij blies de rook voor zich uit en zei: Verdomme, dat is een goeie. Hij keek meneer Dalem aan en zei: Hebben ze u die tweede karbonade nog niet gebracht? Verdomme, ober, waar blijven jullie met die tweede karbonade van meneer?

Wordt aan gewerkt, meneer! riep de ober.

De heren nog een glaasje? vroeg meneer Dalem.

U is wel bijzonder vriendelijk, zei de vriend van de dikke man. Een glaasje jonge zal er nog best in blijven.

Mij een biertje, zei de dikke man. En breng verdomme meteen die karbonade mee. En iets te drinken voor meneer. Wilt u iets drinken?

Een glas water, fluisterde meneer Dalem. Hij begon te

lachen en zei: Een glas water en een aspirine.

Aspirine heb ik waarachtig nog in mijn zak zitten, zei de vriend van de dikke man. Hij haalde een busje uit zijn zak en legde het voor meneer Dalem op tafel. Meneer Dalem zat nog steeds te lachen. Hij zat te stikken van het lachen.

Wel, wel, zei de vriend van de dikke man, u heeft in elk geval plezier in uw leven.

Zou ik ook hebben met zulke sigaren in mijn koker, zei de dikke man.

Plezier, zei meneer Dalem. Hij hield op met lachen. Hij dacht na. Hij zei: Ik zit eigenlijk op mijn vrienden te wachten.

Dat zei u, zei de vriend van de dikke man. Uw twaalf vrienden.

Twaalf? vroeg meneer Dalem. Zegt u twaalf? Ik had niet gedacht dat het er zoveel zouden zijn.

Men kent nooit het getal van zijn vrienden, zei de vriend van de dikke man.

Van je vijanden wel, zei de dikke man.

Dat is belachelijk, zei de vriend, Je kunt immers je vrienden niet van je vijanden onderscheiden? En je vijanden niet van je vrienden. Dat zal je me toch ook moeten toegeven.

Dat kan ik donders goed, zei de dikke man. Ik kan mijn vijanden van mijn vrienden onderscheiden, maar mijn vrienden niet van mijn vijanden. Laten we bijvoorbeeld

zeggen dat meneer A. mijn vijand is. Dan weet ik donders goed dat meneer A. mijn vriend niet is. Dan weet ik wat ik aan meneer A. heb. Dan is meneer A. een mieterse vent. Dan ga ik voor meneer A. door het vuur. Maar laten we nou eens meneer B. nemen. Laten we nou eens die rotzak van meneer B. nemen.

Hè ja, zei de vriend. Laten we nou eens die klootzak van meneer B. nemen.

Rotzak, zei de dikke man, niet beter en niet minder dan een rotzak. Wat heb ik aan meneer B? Meneer B. is mijn vijand niet. Met meneer B. ben ik nog niet thuis. Meneer B. bezorgt me een verdomde hoop last. En ik wil geen last. Laat meneer B. in de stront zakken. Hé, horen jullie het allemaal? Laat meneer B. in de stront zakken!

Ik kan het haast niet bijhouden, zei de secretaris.

We werken het later wel uit, zei meneer Dalem. Rustig maar. Ik weet alles nog precies. Zal ik misschien een ander het woord geven?

Wie wil hier het woord? schreeuwde de dikke man. Ik heb verdomme het woord. Heeft u uw karbonade al?

Ober, waar heb je verdomme die karbonade gelaten?

Komt eraan, meneer, zei de ober. Niet zo schreeuwen, meneertje.

Ik ben geen meneertje! schreeuwde de dikke man. Meneer B. is een meneertje.

Kalm, meneer, zei de ober. Hij zette een karbonade voor meneer Dalem op tafel. Hij zei: Dat geschreeuw kunnen

we hier niet hebben.

Wie is meneer B.? vroeg de secretaris. Hij staat niet op de presentielijst.

We zullen hem tot de orde roepen, zei meneer Dalem.

We zullen hem de toegang ontzeggen. We zullen hem van het convocatieregister afvoeren.

Eet! schreeuwde de dikke man. Daar hebben we nou met zijn allen al die moeite voor gedaan.

Het is een voorstel, zei de secretaris.

Honger, fluisterde meneer Dalem. Hij sneed vlees vlak langs het bot af en maakte er dobbelsteentjes van. De dikke man dronk zijn glas leeg en deed een paar trekken aan zijn sigaar.

We moeten het in stemming brengen, zei meneer Dalem.

Niemand luisterde. De dikke man staarde naar zijn glas en zijn vriend zat met zijn ogen dicht.

Ze zijn moe, zei de secretaris. Ze willen weg.

Drinken de heren misschien nog een glaasje? riep meneer Dalem. Mag ik de kelner nog eens laten roepen?

De dikke man keek naar zijn glas. Hij zei niets. Hij knikte alleen maar. Zijn vriend deed zijn ogen open, keek rond en wenkte naar een ober. Naar een ober die hem volkomen negeerde, naar tafeltjes wees en mompelend notities maakte in een blocnote.

Hij is moe, zei de secretaris. Hij wil weg.

Meneer Dalem stond op. Hij liep naar de ober toe en zei: Ik zal met genoeg mijn tafel afrekenen. Hij haalde zijn

portefeuille uit zijn zak, nam er een paar biljetten uit en duwde die in de hand waarmee de blocnote werd vastgehouden. Hij liep naar de deur en ging zonder omzien naar buiten.

[7]

Aan de noordzijde werd de stad afgesloten door haar havens.

Havenbekkens van west naar oost, kilometers lang. Helemaal in het oosten was de kade langs het water vroeger een dijk geweest en zo werd ze nog altijd genoemd.

Aan het einde van de dijk stond een huis. Een heel groot huis met een stenen onderbouw en daarboven muren van dikhouten planken. Het hout begon al bij de vensterbanken van de benedenverdieping. Op de eerste verdieping hadden ze rond het huis een balkon met een balustrade getimmerd. Een balkon, waarop mensen konden zitten en die zaten er soms ook. Herstellende zieken, want het huis werd gebruikt als ziekenhuis voor patiënten die van schepen kwamen. Bijna altijd bemanningsleden, want zieke passagiers gingen ergens anders heen.

Het was op de balkons, vooral op het oostelijke balkon, helemaal niet slecht zitten. In de ochtend de zon over het water en de hele dag uitzicht op de polder achter het water.

Het huis was een jaar of tachtig geleden gebouwd door een reder die eigenlijk houthandelaar was. Een handelaar die drie schepen naar het noorden liet varen om met hout terug te komen. Als een van de kapiteins bijzonder mooi hout had ingekocht, werd het door de reder voor eigen

gebruik opzijgelegd. Om er een huis van te bouwen. Een huis op de plaats waar zijn schepen vertrokken en weer binnenvoeren, eenvoudig om bij de hand te zijn als ze langs de kade lagen. Het huis moest groot zijn, want hij wilde op de benedenverdieping kantoor houden en op de eerste verdieping wonen en er zijn gasten ontvangen.

Een enkele maal ook een zieke gast. Op een dag toen een van zijn schepen uit het noorden terugkwam en toen het eindelijk langs de kade gemeerd lag, was de reder het eerst van allemaal aan boord. De gangtrap op naar boven en naar de hut naast het stuurhuis. Daar is hij een hele tijd gebleven. Daarna kwam er een brancard en de zieke gezagvoerder werd naar de wal en naar het houten huis gedragen.

Een paar dagen later is die kapitein drijvende gevonden in het water voor het huis. Dat water heette toen en nu nog de Voorboezem en er werd indertijd verteld dat de zieke niet gewoon ziek maar krankzinnig was geweest. Hij zou's nachts uit het huis ontsnapt en in het water zijn gesprongen. Een andere verklaring is in elk geval nooit gegeven, niet door de reder en niet door iemand anders. De reder is in het houten huis blijven wonen en na zijn dood hebben zijn twee zoons het bedrijf voortgezet en behoorlijk uitgebreid. Meer dan hun vader hielden zij contact met andere reders en houthandelaren. Ze wilden weten wat er in hun wereld te doen was.

Toen de jongste van de broers trouwde ging hij meer naar de kant van de stad wonen. Hij was degene die naar de vergaderingen en besprekingen van hun collega's ging. Zijn broer bleef alleen in het steeds ouder wordende huis. Het kantoor werd nog steeds op de benedenverdieping gehouden.

De getrouwde broer kreeg kinderen, twee zoons en een dochter. De oudste zoon zou de Zoon in de firma zijn en de jongste mocht zeggen wat hij wilde worden, want met de houthandel ging het lang niet slecht.

Hij wilde ingenieur worden en dat werd hij. Hij was een rustige, vriendelijke jongeman, die andere mensen liet uitpraten en hij maakte zijn studie binnen de daarvoor gezette tijd af. Hij vertrok daarna naar het buitenland om alles te leren over treinen en stations, want die hadden zijn grote liefde. Intussen was zijn zusje getrouwd met iemand die maar al te graag in de directie van de firma wilde.

Op een dag stond de ingenieur in de kamer van een kantoor bovenin een stationsgebouw en keek naar de treinen die op het emplacement aan het rangeren waren. Hij luisterde naar de stoomfluiten van de locomotieven en hij hoorde niet dat de deur achter hem openging en dat er iemand binnenkwam. Hij werd op zijn schouder getikt en toen hij zich omdraaide kreeg hij een telegram in zijn handen gestopt. Hij las dat hij onmiddellijk thuis moest komen. Zijn broer was verongelukt.

Zijn oom die nog altijd in het houten huis woonde, vertelde hem wat er was gebeurd. De broer had een reis naar het noorden gemaakt en daar was hij's nachts over boord gegaan. De wacht had een schreeuw gehoord. Hij had ogenblikkelijk de machines laten stoppen en alarm gemaakt. Ze hadden een boot uitgezet en sloepenrol laten houden want ze dachten natuurlijk dat het een lid van de bemanning zou zijn geweest. Ze hadden niet gedacht aan de jonge reder die in zijn hut lag te slapen. Toen er niemand vermist bleek, waren ze in de hut gaan kijken. De hut was leeg.

Ze waren de hele nacht en de volgende dag blijven zoeken, maar het licht was slecht, want het liep al tegen de winter.

Dat was het verhaal dat de oom aan zijn neef vertelde. De vader was naar het noorden vertrokken. Niet dat daar nog veel kon worden gedaan.

Nadat de vader terugkwam viel er een leegte. In de eerste plaats omdat er geen begrafenis was. Bovendien en misschien daarom werd er over het ongeluk niet gesproken. Niet over de oorzaak en niet over de gevolgen. Maar toen de ingenieur na een paar weken aanstalten maakte om weer naar het buitenland te gaan, werd hem gevraagd naar het houten huis te komen.

Daar zaten in een kamer op de eerste verdieping zijn oom, zijn vader en zijn zwager. Door een van de ramen zag hij een stuk van de balustrade van het balkon en

daarboven de grauwe winterlucht. Toen ze hem hadden gezegd dat hij in de directie moest komen, stond hij op en ging voor het raam naar buiten staan kijken. Over de balustrade heen zag hij de polder en het water voor de polder.

Hij hoorde achter zich stemmen die zeiden dat het niet anders kon. Dat zijn oom er het volgend jaar mee op zou houden. Dat zijn vader weliswaar nog een aantal jaren meekon, maar dat het bedrijf nog verder zou moeten worden uitgebreid.

Hij bleef voor het raam staan en wachtte. Hij heeft misschien gewacht tot iemand hem op zijn schouder zou kloppen. Of tot een deur zou opengaan en als hij zich dan zou omdraaien, zou er niemand in de kamer zijn. Of zijn broer die toch nog teruggekomen was. Toen hij dat dacht draaide hij zich plotseling om.

Hij zag dat ze er nog waren. Dat wil zeggen, zijn oom en zijn zwager zaten om de ronde tafel onder de lamp. Zijn vader stond met de rug naar hen toe. Hij stond voor de landkaart die aan de muur hing en het zou dus best hebben kunnen zijn dat hij keek naar de kust waarvoor zijn oudste zoon was verdronken. Toen hij zich eindelijk omdraaide, knikte de ingenieur. En daarna gingen ze werkelijk de kamer uit. Hij bleef alleen achter.

Het bedrijf bleef de Zoon in zijn naam houden. Voor iedereen in de omgeving van de directie was dat de jonge reder die in het noorden was verdronken. Zoals het ook

voor iedereen duidelijk werd dat de zwager meer vat op de zaak had dan de ingenieur. Maar ze bleven beiden rustig naast elkaar werken, want de ingenieur liet de mensen nog altijd uitspreken. De oom, die niets meer aan de zaak deed, bleef in het houten huis wonen en bij zijn dood besloten ze het kantoor over te brengen naar een gebouw in de binnenstad. Zo kwam het houten huis leeg te staan. De ingenieur liet de wanden op gezette tijden teren en bijna elke zondag ging hij er heen, zette de deuren en ramen van de bovenverdieping tegen elkaar open en in de zomer zette hij een stoel op het oostelijke balkon en keek over de balustrade naar het water en de polder achter het water.

Toen zijn vader stierf, kwam het huis in diens nalatenschap. De ingenieur zat er over te denken het in zijn aandeel te houden, maar dit scheen moeilijkheden te veroorzaken bij de boedelscheiding. Naderhand bleek dat de zwager het had toegezegd aan een bevriende relatie in het stadsbestuur, dat er een noodziekenhuis van wilde maken. Dat gebeurde. De zieken kwamen en gingen. Jaren achtereen.

[8]

Het ziekenhuis had twee portiers en een van die twee wilde alleen maar in de nachtdienst, de dienst die in de winter om acht uur en in de zomer om zes uur was afgelopen.

's Zomers ging hij vrijwel elke ochtend vissen in het water tegenover het gebouw. Van zes tot een uur of tien, want daarna werd het op de toch nog altijd afgelegen dijk voor hem te druk. Maar tot dan toe zat hij tamelijk ongestoord op zijn stoeltje aan het stukje kade langs de Voorboezem. Hij zat er op een ochtend nog maar net toen hij in de verte langs de dijk een man zag lopen. Een man die zijn richting uitkwam. Die soms bleef stilstaan en een of allebei zijn armen in de lucht stak en dan weer liep, soms gewoon, maar meestal op een drafje. Hij kwam dichterbij, hij kwam steeds dichterbij en de portier haalde zijn hengel op en legde hem naast zich neer. Hij keek naar de man en hij kon dat blijven doen, want de man keek niet naar hem, maar naar het huis.

Een man in een lange, donkere jas die niet was dichtgeknoopt. Hij droeg geen hoed en zijn haar was grijs en het hing in korte slierten om zijn hoofd, alsof het natgeregend en daarna niet meer gekamd was. Hij stond stil, maar het leek net alsof hij nog liep en dat kwam waarschijnlijk omdat hij telkens met zijn armen zwaaide.

Wat is er aan de hand? vroeg de portier. Wat heeft u?

De man zei niets. Hij keek ook nu nog niet naar de portier, maar hij bewoog zijn armen niet meer. Hij hield ze kaarsrecht langs zijn lichaam en de portier zag hoe de handen zich openden en sloten.

Toen draaide de man zich een kwartslag om en liep naar het water. De portier wilde naar voren springen, maar de man was alweer blijven staan. Hij streek met zijn rechterhand door zijn haar en de portier wist zeker dat hij dat deed om zich iets te herinneren. Hij vroeg: Wat komt u hier doen?

Nu keek de man hem aan. Hij zei niets. Hij wees op het water en knikte een paar maal. Hij stak een hand in de binnenzak van zijn jas, maar hij haalde er niets uit.

Ik zou hem eigenlijk naar binnen moeten brengen, dacht de portier. Hij zei: Ga maar mee, dan gaan we een kopje koffie drinken. En hij wees op het gebouw.

De man zei: Huis.

Precies, zei de portier. Als u dan weer wat bent opgeknapt, gaat u naar huis. We brengen u wel naar huis.

Huis, zei de man, huis, huis, huis, huis, huis.

De portier pakte de man bij zijn linkerelleboog, terwijl hijzelf zijn linkerhand klaar hield om iets af te weren, een maaiende arm of zoiets. Er gebeurde niets. De man keek hem aan. Hij keek hem heel ernstig aan en hij zei: Voetje voor voetje.

Daar gaan we, zei de portier. Voetje voor voetje dan maar. Ze liepen met kleine stappen naar het ziekenhuis,

maar toen ze op een meter of vijf van de ingang waren, bleef de man staan en zei:
Poort.

Ja, zei de portier. Dit is de poort. Dit is de poort van het huis waar ik woon.

Geen poort, zei de man. Deur.

Ja hoor, zei de portier. Hier is de deur. En nu gaan we naar binnen.

De man keek de portier aan en knikte. Hij knikte nu heel bedaard en de portier kreeg het gevoel dat er iets heel vriendelijks tegen hem werd gedaan.

Ze gingen naar binnen en de portier zette de man in een stoel in de loge. Hij zei:
Blijft u maar rustig zitten, dan ga ik even koffie halen.

Hij liep naar binnen, naar de kamer waar de hoofdzuster van de nacht moest zitten als ze er nog was. Ze was er nog en hij zei: Ik geloof dat ik hier een gek aan de poort heb.

Ze ging met hem mee.

[9]

Meneer Dalem keek om zich heen.

Hij was er. Hij had niet gewild dat hij er ooit zou komen, maar hij was er. Hij had het wel gedacht, maar hij had het niet gewild. Hij voelde in de binnenzak van zijn overjas. Hij voelde niets. Hij streek met zijn handen langs zijn lichaam. Hij voelde een bobbel in een van zijn zijzakken. Hij haalde zijn sigarenkoker te voorschijn. Hij schoof hem open. Er waren nog twee sigaren overgebleven. Hij nam er een uit. Hij beet het puntje van de sigaar en spuugde het uit in zijn handpalm. Hij keek rond. Hij zag een tafel staan met een asbak erop. Hij legde het afgebeten puntje in de asbak. Hij voelde in zijn rechterbroekzak en hij vond een doosje lucifers. Hij stak zijn sigaar aan. Hij had het gevoel dat iemand tegen hem zei dat het een goede sigaar was. Er kwamen twee mensen binnen.

Kijk nou toch eens aan, zei de portier. Meneer zit waarachtig te roken.

Rokertje, zei meneer Dalem. Hij streek met zijn handen langs zijn jas, maar hij kon de koker niet terugvinden. Hij legde de sigaar op het asbakje en hij stak zijn armen uit naar de portier. De portier pakte hem bij zijn elleboog. Meneer Dalem keek naar de zuster en knikte toen zij hem bij zijn andere arm pakte.

Voetje voor voetje, zei de portier. Met zijn drieën naast

elkaar gingen ze de hal door en de trap op. Ze kwamen op de gang boven, rond het trappenhuis.

Hij wilde naar links en zijn begeleiders duwden hem rustig maar onweerstaanbaar naar de andere kant. Maar toen hij de deur zag rukte hij zich los. In een paar sprongen was hij bij de deur van de kamer. Hij smeed de deur open. In de kamer was geen ronde tafel meer, maar langs de muren stonden bedden. Zes witte bedden. Twee waren leeg en hij zag dat ze in de vier anderen lagen. Hij riep: Hij is teruggekomen! Hij gilte het uit. Hij gooide de deur dicht en vloog de trap af en het huis uit. Toen hij het water zag, gilte hij weer en hij bleef staan. Hij zag ze aan de overkant van het water in de polder staan. Ze waren er allemaal, de president, de secretaris en alle anderen. Hij zag dat van Beuzekom lachte en hem wenkte. Ze wenkten hem allemaal en hij schreeuwde: Jullie! Jullie! Jullie! Hij wist dat hij nog iets moest zeggen, maar toen hij achter zich voetstappen hoorde, sprong hij in het water.

[10]

De kacheltjes zijn nou toch zo langzamerhand niet meer nodig, zei de secretaris tegen de conciërge.

Is het niet tot je doorgedrongen dat we morgen al juni hebben?

De conciërge zette de twee kacheltjes in een hoek van de vergaderzaal.

Je zou ze ook naar boven kunnen brengen, zei de secretaris. Dat staat misschien wat netter dan die hele bende hier te laten staan.

Of naar beneden, zei de conciërge. De heren beneden klagen nogal eens over hun koude voeten.

Voor mijn part naar beneden, zei de secretaris.

Ze hebben getelefoneerd van het kantoor van meneer Dalem, zei de conciërge.

Meneer Dalem heeft laten weten dat hij vanochtend op de vergadering komt.

Ik weet het, zei de secretaris. En breng nou die kacheltjes maar weg.

Die is ook lang ziek geweest, zei de conciërge.

Schiet op, zei de secretaris.

En nog in het water gelegen ook, zei de conciërge. En nog wel zo'n eind uit de buurt. Hoe komt zo'n man zo'n eind uit de buurt?

Met de tram, zei de secretaris.

Daar is meneer Weber, zei de conciërge. Meneer Weber heeft zeker weer haast.

De secretaris pakte de conciërge bij de schouders en duwde hem naar de hoek, waar de straalkacheltjes stonden.

Hij zei: En nou oppakken.

Mogge, mogge, zei meneer Weber. Ben ik de eerste? Waar blijven die kerels. Ik zou wel om half twaalf wegwillen.

De heer Dalem komt ook, zei de secretaris.

jezis, zei meneer Weber. Ik weet niet of ik dat wel gedaan zou hebben. Zo vlug al. Hij had zijn zwager toch kunnen laten komen? Niet dat ik Dalem niet liever heb. Maar je moet toch oppassen na zoiets.

Morgen, Weber, morgen secretaris, zei van Beuzekom die binnenkwam. Wie moet oppassen? Ik toch zeker niet?

Dalem komt vandaag naar de vergadering, zei Weber. Goeiegod, zei van Beuzekom. Morgen Bartel, morgen, morgen, heren.

Ze stonden nu met zijn zevenen in een kring bij de ramen en Weber zei: Tjonge, tjonge, daar sta ik toch maar van te kijken. Is dat niet wat te vroeg na zoiets?

Dalem is een beste kerel, zei van Beuzekom. Een heel beste kerel. Maar ik had toch liever maar zijn zwager.

Hoe is hij in godsnaam daar helemaal buiten terechtgekomen? vroeg Bartel. En nog wel te water geraakt.

Of gesprongen, zei van Beuzekom.

Daar is toch het vroegere huis van zijn grootvader? zei Weber. Dat heeft zijn grootvader toch laten bouwen?

En naderhand heeft zijn oom er nog gewoond. Tot aan zijn dood toe.

Griezelige boel, zei van Beuzekom. Waarom laat hij de zaken niet over aan zijn zwager.

Ik denk dat ze er hem nooit in hadden moeten halen, zei een van de anderen. Het is nooit iets voor hem geweest. Dat is toch gebeurd na de dood van zijn broer? zei Weber.

Verrek, dat is waar ook, zei van Beuzekom. Die is verdronken, niet?

Dalem is er ook maar op het nippertje uitgehaald, zei Weber.

Waar blijft de man nou? vroeg een van de anderen.

Ze keken door de ramen van de grote erker op de straat neer. In de verte kwam een tram aanrijden. De tram stopte bij de halte schuin tegenover het kantoor. Ze zagen een paar mensen uitstappen. Ze zagen meneer Dalem op de vluchtheuvel staan. Hij keek naar boven. Toen ze zagen dat hij naar boven keek, deden ze allemaal een stap terug.